

Kitab bilik mənbəyi olmaqla yanaşı, həm də hər bir oxucunun sirr yoldaşdır. Bəzən oxuduğun hansısa əsər həyatda düzgün yol tutmağa istiqamət verir. Bu baxımdan Adəm İsmayıl Bakuvinin "Məhşər Divanı: Yalanın 17 anı" kitabı həyat həqiqətlərini əks etdirir.

Zamanımıza kimi gəlib çatan erməni yalanlarını, terror əməllərini bədii və xronoloji ardıcılıqla qələmin qüdrətində canlandıraraq müəllif əsəri gərgin əməyi ilə fərqlilik, oxunaqlılıq gətirmişdir. Adəm İsmayıl uzun axtarışları, tarixə səyahətləri və şəxsi təcrübəsi sayəsində faktlarla dolu əsər araya-ərsəyə gətirmişdir. Kitab oxucunu yorulmadan, usanmadan axıra kimi oxumağa məcbur edir. Məsələn, müəllif BBC televiziyasına istinadən bir məsələni canlandırır. 92 yaşlı erməni qadının illər sonra vicdanına boğularaq bir etirafı verilir. Vaxtilə Bakı xəstəxanalarının birində müalicə alan yaşlı erməni qadına bir azərbaycanlı xanımın qayğı və diqqətindən söhbət açılır. Qoca və halsız olduğu üçün Azərbaycan mətbəxinin dadlı təamlarından olan qutabın yumşaq hissələrini erməni qadına yedizdirən azərbaycanlının daxili mədəniyyətinə və qarşısındakı insana kimliyindən asılı olmayaraq verdiyi dəyəre toxunulur. Əslində burada müqayisəyə ehtiyac yoxdur. Çünki hər biri mənsub olduğu milli xarakter və xüsusiyyətindən çıxış etmişdir. Kitabın bu hissəsini oxuduqca insanın gözləri qarşısında ermənilərin azərbaycanlılara tutduğu divanlar, zülmələr canlanır. Qadınlarımızı verilən işgəncələr yada düşür.

Kitabın növbəti bölməsində tarixin dahi şəxsiyyətləri və tanınmış siyasi xadimləri haqqında qısa məlumatlar verilir. Hər bir oxucu üçün Çingiz xanın, İvan Qroznının, Adolf Hitlerin, İosif Stalinin və digərlərinin necə qəddarlıq etmələrindən söhbət açılır. Onların törətdikləri qanlı hadisələrdən bir neçəsi oxucuya təqdim edilir.

Əsəri oxuduqca növbəti bölmələrdə nəmərd qonşularımızın törətdikləri əməllərə, xainliklərə şahidlik edirsən. Hadisələr, faktlar bir-bir ardıcılıqla həl olunur. Əsərdə qurulan divanın "baş qəhrəmanları" məhz erməni qaniçənlərdir. Tarixə ekskursiya xarakterli fəsillər və bölmələrdə ta ötən əsrdən başlayaraq həyllərin millətimize qarşı həyata keçirdikləri bütün terror əməlləri faktlarla göstərilir. Kitabı oxunaqlı və maraqlı edən cəhətlərdən biri də əsərin yum-

Məhşər Divanı: Yalanın 17 anı

şaq dillə, bədii ştrixlərlə zəngin olmasıdır. Müəllif ermənilərin yalnız azərbaycanlılara deyil, digər xalqlara, yəhudi və özbəklərə də tutduqları divandan, zülmədən də söz açır.

Onların Xocalı, Xocavənd və digər yerlərdə törətdikləri qətləmlər və həmin ərazilərdə olan mədəni-tarixi abidələrimizə qarşı vandal hərəkətləri də müfəssəl şəkildə göstərilir. Bölmələrin birində Zori Balaşyanın "Ocaq" kitabına istinad edilərək, "Türkmənçay" müqaviləsi nəticəsində Azərbaycan ərazilərində ermənilərin məskunlaşdırılmasına toxunulur. Ardınca isə erməni alim Zaven Korkodyanın "Sovet Ermənistanın əhalisi. 1831-1931" adlı kitabında göstərilənlər olduğu kimi verilir: "1883-cü ildə İrəvan şəhərinin 18.766 nəfər əhalisinin 15.992 nəfəri, 1866-cı ildə isə 27.246 nəfərdən 23.626 nəfəri, yəni 85,2 faizi azərbaycanlı olmuşdur".

Real tarixi hadisələrin və şəxslərin utopik məhkəməsi əsasında qurulan "Divan"da bütün həqiqətlər öz əksini tapır. Müəllif qələmə aldığı sənədli roman haqqında fikrini belə izah edir: "Mənim qələmə aldığım "Məhşər divanı. Yalanın 17 anı" əsəri, əslində dünyada və coğrafiyamızda yaşayan insanlığa zidd əməllərin kiçik epizodlarına ani bir nəzər salmaq məqsədi daşıyır". Uzun illər hüquq-mühafizə orqanlarında çalışmış müəllifin əsəri bu şəkildə araya-ərsəyə gətirməsi, sənədlərin, faktların dəqiqliyi ilə ədəbiyyatın bədii çalarları əsasında canlandırması kitabı daha da oxunaqlı edir. Yəni oxucu rəqəmlərdən, çoxsaylı faktlardan yorulmur, növbəti hadisələrin gedişatını öyrənməyə can atır. Onu da qeyd edək ki, kitab rus dilində də nəşr edilib.

Ramidə YAQUBQIZI,
"Respublika".

Respublika.- 2024.- 7 may, № 93.-

S.9.